

Nâng cao chất lượng giảng dạy Học phần Kinh tế chính trị Mác - Lênin tại Trường Đại học Hải Dương trong bối cảnh cuộc Cách mạng Công nghiệp 4.0

Đỗ Thanh Huyền

ThS. Trường Đại học Hải Dương

Received: 17/6/2024; Accepted: 20/6/2024; Published: 26/6/2024

Abstract: *Industrial Revolution 4.0 has had a profound impact on the field of education. To fit this trend, the teaching process must also be changed accordingly. Teaching political theory subjects in general and Marxist-Leninist political theory in particular is also in that trend. In this article, the author has pointed out a few brief outlines of the 4.0 industrial revolution, the current status of teaching Marxist-Leninist theory in the 4.0 revolution at Hai Duong University, and on that basis proposes some solutions to improve High quality teaching of Marxist-Leninist political economy at the school.*

Keywords: *Political economy, Marxism-Leninism, teaching, 4.0 revolution*

1. Đặt vấn đề

Cách mạng Công nghiệp (CMCN) 4.0 đã và đang ảnh hưởng mạnh mẽ đến hầu hết mọi lĩnh vực của mỗi quốc gia nói chung và Việt Nam nói riêng. Những tác động ấy vừa đem lại thời cơ nhưng cũng không ít thách thức cho tất cả các dân tộc trên thế giới. Với mục tiêu đào tạo ra những con người có năng lực chuyên môn giỏi mà còn phải giáo dục, đào tạo ra những người hoàn thiện về nhân cách, phẩm chất chính trị, có lập trường, tư tưởng vững vàng để phục vụ cho sự nghiệp cách mạng XHCN của nước nhà. Giảng dạy Lý luận chính trị nói chung và giảng dạy KTCT Mác - Lênin nói riêng trong CMCN 4.0 vừa là thời cơ nhưng cũng là thách thức, đặc biệt đối với Trường Đại học Hải Dương (ĐHHD) phấn đấu trở thành đại học ứng dụng, đa ngành, đa lĩnh vực, cung cấp nguồn nhân lực chất lượng cao, sản phẩm khoa học, đáp ứng nhu cầu phát triển bền vững của tỉnh Hải Dương và cả nước.

2. Nội dung nghiên cứu

2.1. Vài nét về cuộc CMCN 4.0

CMCN 4.0 lần đầu tiên được giới thiệu bởi GS. Klaus Schwab, nhà kinh tế học nổi tiếng người Đức và là người khởi xướng Diễn đàn Kinh tế Thế giới (WEF). Trong cuốn sách CMCN lần thứ tư, tác giả đã chỉ ra rằng cuộc CMCN 4.0 có thể thay đổi căn bản cách chúng ta sống và làm việc (Schwab, 2016). Nghiên cứu đã mô tả bốn giai đoạn tiến hóa công nghiệp.

Thứ nhất, cuộc CMCN đầu tiên diễn ra vào cuối thế kỷ 18. Nó được đánh dấu bằng việc phát hiện ra

máy dệt cơ đầu tiên vào năm 1784.

Thứ hai, cuộc CMCN 2.0 xảy ra vào đầu thế kỷ 20. Vào thời điểm đó, đã hình thành xu hướng sản xuất hàng loạt dựa trên sự phân công lao động.

Thứ ba, cuộc CMCN 3.0 hình thành từ những năm 1970s, bắt đầu bằng việc sử dụng công nghệ thông tin (CNTT) và điện tử để tự động hóa sản xuất. Cuối cùng, từ năm 2018 đến nay là thời đại của cuộc CMCN 4.0. Đây là sự kết hợp của công nghệ tự động hóa với công nghệ không gian mạng. Đó là một xu hướng tự động hóa và trao đổi dữ liệu trong công nghệ sản xuất, đặc biệt là sự hình thành của thế giới ảo, dưới hình thức kết nối con người, máy móc và dữ liệu ở mọi nơi, hay còn gọi là Internet vạn vật.

CMCN 4.0 còn được đặc trưng bởi sự gia tăng số hóa sản xuất và được thúc đẩy bởi bốn yếu tố: tăng khối lượng dữ liệu, sức mạnh tính toán và kết nối; sự xuất hiện của phân tích, năng lực và kinh doanh thông minh; sự xuất hiện của các hình thức tương tác mới giữa con người và máy móc.

2.2. Giảng dạy Kinh tế chính trị Mác - Lênin tại Trường Đại học Hải Dương trong CMCN 4.0

2.2.1. Thực trạng giảng dạy KTCT Mác - Lênin tại Trường ĐHHD trong CMCN 4.0

Học phần Kinh tế chính trị Mác - Lênin là một trong 5 học phần bắt buộc thuộc môn Lý luận chính trị được giảng dạy cho SV không chuyên ngành Lý luận chính trị tại Trường ĐHHD. Học phần này thường được giảng dạy vào học kỳ I, năm thứ 2 của tất cả các ngành học. Học phần này trang bị cho SV những tri thức cốt lõi của Kinh tế chính trị Mác -

Lênin trong bối cảnh phát triển của kinh tế đất nước và thế giới ngày nay. Đảm bảo tính cơ bản, hệ thống, khoa học, cập nhật tri thức mới, gắn với thực tiễn, tính sáng tạo, tư duy, KN, phẩm chất người học, tính liên thông, khắc phục trùng lặp, tăng cường tích hợp và giảm tải, lược bớt những nội dung không còn phù hợp hoặc nội dung mang tính kinh viện đối với SV các trường đại học không chuyên ngành Lý luận chính trị. Góp phần xây dựng lập trường, ý thức hệ tư tưởng Mác – Lênin với SV. Trên cơ sở đó hình thành tư duy, KN phân tích, đánh giá và nhận diện bản chất của các quan hệ lợi ích kinh tế trong phát triển kinh tế xã hội của đất nước và góp phần giúp SV xây dựng trách nhiệm xã hội phù hợp trong vị trí việc làm và cuộc sống sau khi ra trường.

Giảng dạy các học phần Kinh tế chính trị Mác – Lênin tại Trường ĐHHD hiện nay vẫn còn tồn tại một số hạn chế như:

Thứ nhất, học phần này không phải là học phần chuyên ngành nên một số SV không đầu tư nhiều, học tập theo kiểu đối phó dẫn đến kết quả học tập của SV không cao, thậm chí phải học lại.

Thứ hai, trong xu thế hội nhập quốc tế và bùng nổ thông tin hiện nay, SV dễ dàng tiếp cận với nhiều luồng thông tin không chính thống nhưng lại chưa biết cách chọn lọc thông tin phù hợp.

Thứ ba, vai trò trong đổi mới giảng dạy của một bộ phận GV giảng dạy KTTCT Mác – Lênin còn thấp. Nội dung giảng dạy của một vài GV đa phần là kiến thức lý thuyết, chưa có sự liên hệ chặt chẽ, thường xuyên với thực tiễn. Việc giải đáp các thắc mắc của các GV vẫn còn mang tính áp đặt, ngại mở rộng, ngại liên hệ giải quyết những vấn đề nhạy cảm, không mạnh dạn đưa ra những quan điểm trái chiều để kích thích SV thảo luận và định hướng cho SV.

Thứ tư, CSVC của trường còn hạn chế (máy chiếu, micro...) nên với số lượng quá đông thì sẽ có một số SV ngồi phía sau không thể nhìn thấy và lắng nghe rõ nội dung GV truyền đạt.

2.2.2. Thời cơ và thách thức khi giảng dạy kinh tế chính trị Mác – Lênin ở ĐHHD trong CMCN 4.0

Thời cơ khi giảng dạy kinh tế chính trị Mác – Lênin ở Trường ĐHHD trong CMCN 4.0

- Đối với GV:

Hiện nay, với sự phát triển của khoa học và công nghệ, mạng internet thuận tiện nên giảng dạy KTCT Mác – Lênin nhiều điều kiện để tiếp cận (tham khảo) với các nguồn tài liệu phong phú, đa dạng trong nước và nước ngoài. Do vậy, GV có nhiều nguồn tài liệu tham khảo, làm phong phú thêm bài giảng của mình.

Bên cạnh đó, GV có thể trao đổi bài giảng thông qua mạng internet để học hỏi kinh nghiệm lẫn nhau. GV có thể sử dụng các phương tiện, kỹ thuật giảng dạy hiện đại, có thể sử dụng các lớp học ảo, các phần mềm đến thực hiện bài giảng của mình để đưa lên mạng internet qua các trang mạng xã hội như facebook, youtube, các trang web...

Ngoài ra, GV có thể sử dụng các video, hình ảnh phù hợp với nội dung bài giảng để minh họa cho việc giảng dạy của mình phong phú hơn, sinh động hơn.

- Đối với SV:

Với sự bùng nổ của khoa học và công nghệ, mạng internet thuận tiện nên sinh viên đã thay đổi cách tiếp cận các nguồn tài liệu và được thừa hưởng những thành quả khoa học khổng lồ trên khắp thế giới. SV hoàn toàn có thể truy cập mạng để tự tìm hiểu kiến thức liên quan đến các môn học bằng các thiết bị phổ biến hiện nay như điện thoại thông minh, laptop, máy tính bảng,....

Cuộc CMCN 4.0 này đã làm thay đổi PP học tập của SV, nếu trước đây SV chủ yếu học qua sách vở, qua bài giảng trực tiếp của các thầy, cô, thì ngày nay, SV có thể lựa chọn cách học phù hợp với thời gian của mình, một phương pháp học tập mở rộng, tự do, sáng tạo và linh hoạt là tự học, tự tìm tòi nghiên cứu qua mạng internet, tự học hỏi, trao đổi thông qua mạng xã hội với bất kỳ thời gian nào mà SV mong muốn.

Cuộc CMCN 4.0 giúp SV vượt qua rào cản về không gian và thời gian. SV có thể đăng ký và sắp xếp việc học tập một cách linh hoạt, phù hợp với thời gian của cá nhân, chủ động xây dựng kế hoạch học tập, lựa chọn môn học, tài liệu học tập, tự thực hiện các yêu cầu của khóa học... nhờ thế mà khả năng tự học tốt hơn.

Hơn nữa, nội dung bài giảng được chuẩn hóa, giáo trình và tài liệu có tính đồng bộ cao, người học có điều kiện tiếp cận và lựa chọn GV chất lượng cao trong các môn học này. Nhờ tính tương tác và hợp tác cao, nhờ phương tiện công nghệ thông tin dễ tiếp cận và thuận tiện, tạo ra một môi trường giao tiếp học thuật thuận lợi giữa SV với GV, giữa SV với SV.

Những thách thức khi giảng dạy kinh tế chính trị Mác – Lênin ở Trường ĐHHD trong CMCN 4.0

CMCN 4.0 cũng đặt ra những thách thức không nhỏ khi giảng dạy KTCT Mác – Lênin. Khi trình độ công nghệ ngày càng phát triển yêu cầu đặt ra đối với GV và sinh viên cũng tăng lên. Nếu không cập nhật kiến thức công nghệ thì việc có thể sử dụng các thiết bị và phần mềm trong giảng dạy và học tập KTCT

Mác - Lênin bị hạn chế.

Về đặc thù môn học, là những môn học có tính trừu tượng, khái quát cao, tính chính trị, tính gắn kết lý luận và thực tiễn... môn KTCT Mác - Lênin được đưa vào giảng dạy ở đại học với lượng kiến thức lớn, khi trình độ tư duy lý luận của các em chưa thực sự phát triển sẽ khiến cho SV thấy khó khăn, thậm chí khủng hoảng khi tiếp thu kiến thức môn học.

- Đối với GV:

Việc soạn bài giảng theo giáo án điện tử, hình ảnh, bài giảng trực tuyến (Elearning)... đòi hỏi đầu tư nhiều thời gian, công sức. Trong khi đó hiện nay đa số GV tại trường ĐHHĐ đang đảm nhiệm nhiệm vụ giảng dạy nặng nề. Một số GV giỏi chuyên môn nhưng khả năng sử dụng công nghệ chưa cao. Những GV có kiến thức chuyên môn tốt thì chưa có kỹ năng thiết kế bài giảng, khóa học trên mạng. Việc thiết kế kịch bản dạy học, xây dựng hình ảnh, video clip, tích hợp các trang màn hình... đối với nhiều GV KTCT Mác - Lênin còn nhiều hạn chế. Mặt khác, CSVC còn thiếu thốn, chưa đồng bộ... nên GV khó áp dụng PP giảng dạy tích cực.

- Đối với SV:

SV vốn quen với cách học truyền thống. Tâm lý ỷ lại, thụ động trong học tập còn phổ biến. SV chỉ dựa vào bài giảng của GV mà không chịu tìm tòi, đầu tư kiến thức mặc dù sinh viên biết và có thể khai thác “kho tư liệu” trên mạng internet. Cuộc CMCN 4.0 mở ra nhiều cơ hội cho người học, tuy nhiên, nó cũng chứa đựng nhiều khó khăn, thách thức, người học cần phải đầu tư thời gian, công sức trong việc tìm kiếm, lựa chọn các loại tài liệu phù hợp với nội dung cần học, do đó đòi hỏi các em có tính chủ động, tích cực, ý thức cá nhân cao. Vốn quen với cách học truyền thống, nên nhiều sinh viên chưa hình thành năng lực tự lên kế hoạch học tập và tạo tính kỷ luật học tập bằng phương thức mới. Bên cạnh đó, KN tự học chưa cao của SV sẽ ảnh hưởng đến chất lượng học tập các môn học này...

3.3. Một số giải pháp nâng cao chất lượng giảng dạy Kinh tế chính trị Mác - Lênin trong CMCN 4.0 tại Trường ĐHHĐ

Thứ nhất, nâng cao nhận thức về vị trí, vai trò của CNTT, bồi dưỡng, nâng cao trình độ tin học, ngoại ngữ đối với GV.

Cần nhận thức rằng, việc ứng dụng CNTT vào hoạt động giảng dạy KTCT Mác - Lênin giúp bài giảng thêm phần sinh động, người học đến với môn học một cách hiệu quả hơn. Sử dụng thành thạo máy vi tính, phần mềm chuyên dùng, mạng internet,

website... là một trong những công cụ, phương tiện kết nối có hiệu quả cho giảng dạy của GV.

Tuy nhiên, cần phải xác định rõ CNTT chỉ là công cụ hỗ trợ cho quá trình dạy học để nâng cao chất lượng và hiệu quả giảng dạy KTCT Mác - Lênin, bản thân nó không phải là PP, nếu quá lạm dụng CNTT thì công tác giảng dạy sẽ phản tác dụng.

Trường ĐHHĐ cần có chính sách hỗ trợ, khuyến khích, tạo điều kiện để GV nâng cao trình độ, củng cố lại kiến thức, kỹ năng mềm, các chứng chỉ ngoại ngữ, tin học bổ trợ cho việc giảng dạy thuận lợi hơn khi tiếp cận với công nghệ hiện đại. Mỗi GV cũng cần trang bị cho mình kiến thức về tin học, ngoại ngữ ở mức cần thiết, luôn tự ý thức nâng cao trình độ để tiếp cận khoa học, kỹ thuật, công nghệ nhanh nhạy hơn.

Thứ hai, đổi mới PP giảng dạy KTCT Mác - Lênin

Đổi mới PP dạy học theo hướng ứng dụng CNTT vào mỗi bài giảng. Hướng “người học là trung tâm”, phát huy tư duy sáng tạo, tư duy phân tích vấn đề nghiên cứu.

Thứ ba, có cơ chế, chính sách đãi ngộ tốt đối với GV

Đảng và Nhà nước cần có chính sách về tiền lương, thưởng, chế độ đãi ngộ tốt đối với những người làm giáo dục, nhất là những GV trực tiếp đứng lớp đang giảng dạy học phần KTCT Mác - Lênin để GV họ có thể sống với nghề của mình, chuyên tâm vào nghiên cứu, học tập nâng cao trình độ của bản thân. Có như vậy, GV họ mới có thời gian chuyên tâm nghiên cứu tài liệu, học hỏi, tiếp cận công nghệ nhanh đưa vào mỗi bài giảng thêm sinh động, luôn cập nhật tin tức mới.

3. Kết luận

CMCN 4.0 đã và đang tác động tới quá trình giảng dạy nói chung và giảng dạy KTCT Mác - Lênin tại Trường ĐHHĐ nói riêng, do đó GV của nhà trường cần nhận thấy được thời cơ và thách thức của cuộc cách mạng này trong hoạt động giảng dạy KTCT Mác - Lênin. Để bắt kịp với cuộc cách mạng này phải đổi mới PP giảng dạy để nâng cao chất lượng đào tạo của nhà trường cũng như chất lượng môn học KTCT Mác - Lênin.

Tài liệu tham khảo

[1] M. Liffler, A (2013). *Tschiesner; The Internet of Things and The Future of Manufacturing, McKinsey & Company, New York, 2013.*

[2] Khương Nha, Duy Tín (2017). “CMCN4.0 là gì?” website: <http://news.zing.vn/cach-mang-cong-nghiep-4-0-la-gipost750267.html>.